

Clintons e-post-skandale – har paralleller i Norge

KRONIKK

Vilde Ronge
fungerende
avdelingsdirektør,
Bevarings- og
tilsynsavdelingen,
Riksarkivet

E-post. Det er svært problematisk når offentlig dokumentasjon ikke blir arkivert. Det kan være til hinder for åpenhet og svekke demokratiet.

Det har stormet rundt Hillary Clinton de siste ukene. Som amerikansk utenriksminister benyttet hun sin private e-post-konto til all sin e-postkorrespondanse, både som privatperson og som utenriksminister. «Kan e-postene hindre Clintons vei til Det hvite hus?» var en overskrift i Aftenposten 13. mars.

Kan svekke demokratiet. Det er svært problematisk når offentlig dokumentasjon blir liggende utelukkende i én enkelt brukers e-postmappe, i stedet for å bli bevart i virksomhetens arkivsystem.

Dette er potensielt til hinder for åpenhet og innsyn, og kan svekke demokratiet. I tillegg står det i veien for optimal saksbehandling der alle fakta ligger på bordet.

Riksarkivet er bekymret for alle de e-postene som hver eneste dag ikke finner veien til arkivene og offentlig elektronisk postjournal (OEP). I det offentlige i dag går brev ofte ut og inn som e-post direkte mellom de ansatte. Det betyr i praksis at hver enkelt ansatt er blitt sin egen arkivsjef, og har fått ansvaret for viktige beslutninger for virksomheten: Hvilke e-poster vil jeg slette, hvilke vil jeg ta vare på, og hvor lenge?

Arkivloven gjelder uansett. I Riksarkivet er vi svært opptatt av disse problemstillingene. Vi forvalter en arkivlov som gjelder alle offentlige virksomheter, og som er veldig tydelig på dette feltet: Dokumenter som blir sendt eller mottatt via e-post, og som etter form eller innhold må regnes som saksdokument for organet, skal arkiveres. Det er med andre ord innholdet i et dokument som er bestemmende for om det skal til arkivet eller ei, ikke formatet. E-post, SMS eller brev - arkivloven gjelder uansett kommunikasjonsform.

Clintons e-postskandale er ikke unik. Mangelfull arkivering er et kjent problem i alle typer virksomheter, små og store, offentlige og private. Mens Clinton får mediedekning verden over for sin manglende arkivering av jobbens e-post, har vi i vinter hatt en «lignende» sak også her i Norge: I forbindelse med sykehusstriden i Møre og Romsdal havnet Kristiansunds ordfører Per

Romsdals Budstikke
28. januar 2015

Kristian Øyen i hardt vær da det ble klart at store mengder e-post og SMS ikke var journalført i sakens anledning.

Den enkelte saksbehandlers ansvar. Statsarkivet i Trondheim gjennomførte tilsyn med arkivene i Kristiansund kommune så sent som 24. september 2014. Dokumentfangst fra SMS og e-post var et av temaene som ble diskutert under tilsynet. I tilsynsrapporten konkluderer statsarkivet med at kommunen har arbeidet godt med arkivene, og har god kontroll på arkivdanningen. Problemet i Kristiansund var

imidlertid at ansatte ikke var flinke nok til å arkivere relevant dokumentasjon. Det er den enkelte saksbehandler sitt ansvar at riktig dokumentasjon blir arkivert.

E-postproblematikken handler ikke utelukkende om å få på plass enklere teknologi eller tilpasset regelverk, men vel så mye om adferd, kultur og holdninger.

Arkivering av e-post bør være et ofte diskutert tema hos alle ansatte i offentlig sektor. Slik kan vi forebygge tap av viktig offentlig informasjon i Norge.

DEBATT

Den glemte gangveg

I 2007 satte vi i gang en aksjon for å få bygd ut gang- og sykkelveg på de 2 km mellom Tornes og Kjørsvik. Nå i mars 2015 er det like livsfarlig, ja enda verre å være mjuk trafikant på denne strekningen. Det som har skjedd på disse 7-8 åra, er så vidt vi har kjennskap til:

- Tornes-Kjørsvik har kommet opp på trafikk sikkerhetsutvalgets i Fræna sin prioriteringsliste, der vi står som nr 1, og har gjort det i mange år.
- Avtale med grunneiere er klar, og reguleringsplana er godkjent.

I den anledning, må vi igjen få understreke hvorfor dette er ei svært farlig og utsatt strekning som må bli utbygd snarest mulig.

- Fartsgrensa er 80 km/t. Her er lange, rette strekk som inviterer til raskkjøring, så farten er svært ofte 120-140 km/t.
- Det er sammenhengende gangveg fra Tussentunnelen til Tornes, og videre fra Kjørsvik til Gule. Bilstenes kjøremønster tilpasses gangveg, og de "glemmer" at det kommer en bit hvor de må ta hensyn til mjuke trafikanter.
- Dette er skoleveg for alle barn i Stavik-Kjørsvikområdet. Det er eneste veg til skole, butikk, fritidsaktiviteter og sosial kontakt med skolekamerater.
- Det har skjedd flere alvorlig ulykker her opp gjennom åra, og nestenulykker forekommer stadig.

- Det er landbruksjord på begge sider av vegen. Det er derfor mye trafikk med saktekjørende landbruksmaskiner. Det fører til mange hasardiøse forbikjøringer.
- Kommunen har nå bevilga penger til ny havneutbygging på Harøysund. Det vil medføre kraftig økning i tungtrafikken forbi Tornes-Kjørsvik.

I tillegg til ovennevnte punkt, har det kommet til flere viktige ting som understreker at behovet for gangveg blir bare viktigere.

- Det er blitt flere barnefamilier som bor langs vegen.
- Vegstrekningen er en del av vegvesenets nasjonale turistveger. Det gjør at det er blitt stor økning av bobiler og campingvogner
- Det er anlagt ny allmeningskai på hamna i Harøysund, som gir en veldig økning i trailertrafikken p.g.a. at det er ikke så væravhengig som med den gamle kaia.
- Stor dumpertrafikk fra Moxy, som prøvekjører dumpere som tar over halve vegen.
- Veldig høy fart på en del biler p.g.a. 1,5 km rett strekning, men med flere farlige bakketopper som gir uoversiktlig vei.
- Hyttefelt med mange hytter
- 2 campingplasser
- Stor trafikk av lastebiler som henter grus og sand fra pukkverk på Harøysund.
- Skolen ønsker å bruke området til ekskursjoner i naturen og bedriftsbesøk i nærområdet. Det vanskeliggjøres p.g.a. manglende gang- og sykkelveg.
- Det er 12 elever fra Stavik som går på Tornes Skole.

Vi ber derfor innstendig kommune og fylke om å bevirke til at «Den glemte

Ikke gangveg: Dette bildet fra strekningen Tornes – Kjørsvik er tatt i 2005. Fortsatt i dag uten gangveg.

FOTO: IVER GJELSTENLI

gangvei» umiddelbart blir satt i gang. Vi har ingen å miste.

Dette er en gangvei som er kalkulert til ca 6 mill. 50/50 på kommune og fylke, så blir det 3.mill. på hver og det er vel den billigste gangvei en kan bygge. Det har skjedd ulykker før på denne strekningen og vi håper vi får gangvei før en ny ulykke skjer. Eller er det det som må til?

Vi syns det er fortvilende å erfare at politikken i så stor grad er så kortsiktig – fra valgperiode til valgperiode – og at det tenkes så lite forebyggende. Å bygge ut gang- og sykkelveger veit vi jo har en stor helsegevinst med framtidig

innsparte kroner på helsebudsjettet.

Gangvegkomiteen hadde møte 24.3.15 og alle som var til stede støtter fullt ut om det vi har lagt fram.

Disse møtte: Borgny og Ingvar Trondsen, Liv og Håkon Halvorsen, Aud Tornes, Bjørn Inge Trondsen, Lene Merete Rindal, Rudolf Mikalsen, Kari Selnes, Bjarne Nielsen, Solveig og Konrad Frøystad.

Tornes, 25.3.15

Konrad Frøystad
Kari Selnes